

ПЕРСПЕКТИВИ РОСІЙСЬКО-КИТАЙСЬКИХ ВІДНОСИН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Анотація. У роботі представлено результати комплексного аналізу відносин між Росією і КНР, визначено можливі перспективи та їх наслідки. Досліджується, чи є російсько-китайські відносини взаємовигідними.

Ключові слова: Росія, Китай, російсько-китайські відносини, співробітництво.

Abstract. The work presents a comprehensive analysis of relation between Russia and China, identifying possible perspectives and their implications. It explores whether Russian-Chinese relations are of equal value.

Keywords: Russia, China, Russian-Chinese relations, cooperation.

Відносини між Китаєм та Росією відіграють важливу роль як в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, так і у світі загалом. У Центральній Азії останнім часом активно розвиваються інтеграційні процеси, ініційовані цими країнами. Також не варто забувати, що напередодні державного візиту до Москви у 2013 р. китайського лідера Сі Цзіньпіна президент Росії Володимир Путін зазначив, що між двома країнами формуються «особливі відносини», які у червні 2019 р. перейшли до «всебічного стратегічного партнерства», що передбачає «координацію в нову епоху» та обіцяє більш тісну взаємодію з питань глобальної безпеки і взаємну підтримку [4]. Беззаперечно, що основним фактором зближення держав є їхнє суперництво із США, однак тісній співпраці РФ та КНР у багатьох галузях сприяє також наявність спільних кордонів. Саме тому перед дослідниками вкотре постає актуальне завдання вивчати перспективи російсько-китайських відносин на сучасному етапі.

У науковій літературі перспективи російсько-китайських відносин на сучасному етапі стали об'єктом дослідження А. В. Суходолова, Д. В. Суслова, які зосередили свою увагу на дослідженні питання економічного співробітництва РФ та Китаю; вектори розвитку та перспективи співробітництва двох держав досліджували О. Є. Гришин, І. А. Артем'єв, А. В. Болятко, А. М. Токманцева; міжрегіональне співробітництво держав було темою досліджень таких вчених: В. Ларіна, Є. С. Туманова. Отже, зважаючи на активність зовнішньої політики двох держав, вивчення перспектив співробітництва Росії та Китаю потребує детальнішої уваги.

Метою роботи є аналіз перспектив російсько-китайських відносин на сучасному етапі.

Підвалини російсько-китайських відносин були закладені 5 березня 1992 р. із підписанням угоди про торговельно-економічні відносини між КНР та Росією. У період із 1992 по 1999 рр. між країнами було укладено майже 100 різних документів, що деталізують економічні відносини Росії та КНР [6]. Серед важливих документів варто також виокремити «Російсько-китайську спільну декларацію про багатополарний світ і формування нового міжнародного

порядку» (1997 р.), в якій йшлося про те, що сторони в дусі партнерських відносин будуть докладати зусиль для сприяння розвитку багатопольярного світу і встановленню нового міжнародного порядку. Важливим є пункт про те, що сторони розглядають СНД як важливий чинник стабільності і розвитку в Євразії, який може бути моделлю досягнення регіонального миру, безпеки і стабільності після закінчення «холодної війни» [3]. Фактично декларація підтверджувала спільне бачення держав укладу міжнародного життя, що вказувало на спільні позиції і сприяло налагодженню подальших контактів. Також 16 липня 2001 р. в Москві було підписано «Договір про добросусідство, дружбу і співробітництво між Російською Федерацією та Китайською Народною Республікою». Цей договір передбачав розвиток співробітництва в торговельно-економічній, військово-технічній, науково-технічній, енергетичній, транспортній та інших сферах.

Наразі відносини між Росією і Китаєм та їх стратегічна взаємодія досягли високого рівня. До кінця 2020 р. КНР стала найбільшим торговим партнером Росії, а РФ стала лідером за поставками нафти до Китаю. Санкції Заходу на Росію лише укріпили відносини між країнами і перетворили Китай у найважливішого стратегічного партнера. На думку Є.І. Сафронової, багатопольярність передбачає однакову значимість нових центрів світового впливу в обличчі окремих країн, груп держав чи регіонів [5, 45]. Власне тому РФ і КНР зацікавлені у поліпшенні і підтримці стратегічної рівноваги в Євразії загалом. Їх стратегічне співробітництво в різних сферах полягає у запобіганні криз і військових конфліктів.

Обидві країни виступають проти розширення демократії США, вони критикують американську внутрішню політику і політичні інститути. Серед російських політиків поширеною є думка про те, що Китай повинен стати основним партнером Росії, найдовгостроковішим союзником, а співробітництво двох країн у межах ШОС є набагато важливішим за російські відносини з НАТО [2, 169]. Водночас для КНР Росія важлива через підтримку в ООН, адже вони як постійні члени РБ ООН не збираються втрачати такої вигідної позиції, яка допомагає вирішувати низку важливих для двох країн питань і в економіці, і в політиці.

Політичні взаємини між двома державами розвиваються дуже стрімко. Проведення спільних військових навчань також вказує на досить тісну взаємодію. Ідеться про те, що з 2016 р. держави провели спільні військово-морські навчання «Восток-2018». у Південно-Китайському морі, а також у Середземному (2015 р.) і Балтійському (2017 р.) морях. Таке зростаюче співробітництво в галузі оборони, ймовірно, матиме значний вплив на глобальну політику в найближчі роки. Наприклад, останнім часом Росія вперше погодилася продавати свої найсучасніші системи озброєнь Китаю, передусім систему ППО С-400 і винищувачі Су-35. США нещодавно наклали санкції на китайську оборонну компанію за закупівлю російської зброї, посилюючи напруженість у відносинах обох країн із США [1, 103]. Це лише посилює можливості російсько-китайського зближення на фоні конфлікту із США.

Головна перспектива економічного співробітництва між Росією і Китаєм пов'язана зі з'єднанням російських корисних копалин і китайських трудових ресурсів. Також Росія є найбільшим постачальником нафти до КНР через газопровід «Сила Сибіру». Стратегічне партнерство Росії і Китаю має довгостроковий характер, що підкреслює перспективність російсько-китайських відносин і серйозність намірів лідерів двох країн, відображених у двосторонніх і багатосторонніх договорах та угодах.

Формування російсько-китайських відносин дозволяє впевнено стверджувати, що стратегічне партнерство між Росією і Китаєм буде зміцнюватися, а взаємозалежність країн буде продовжувати рости, що в кінцевому підсумку призведе до того, що вага двостороннього альянсу на міжнародній арені зросте з огляду на значущість цих відносин у регіональному і глобальному масштабі. Через це Заходу буде вкрай важливо створити умови, що перешкоджатимуть сценарію максимального зближення держав. Між тим, перспективи більш тісного економічного співробітництва (зокрема і переведення розрахунків у національних валютах, будівництво спільних об'єктів, створення зон вільної торгівлі), а, отже, і більш тісної політичної взаємодії через схожість поглядів лідерів двох країн на шляху розвитку світової спільноти виглядають дуже переконливо. Перспективним напрямом для подальших досліджень залишається вивчення динаміки військово-політичної та торговельно-економічної взаємодії держав, враховуючи стрімкі зміни у геополітичній розстановці сил у світі.

Джерела та література

1. Артемьев И. А. Отношения России и Китая на современном этапе. Перспективы развития экономических отношений и многостороннего сотрудничества. *Архонт*. 2019. № 3(12). С. 94–106.
2. Болятко А. В. Взаимодействие РФ с Китаем и другими партнерами по Шанхайской организации сотрудничества. Москва: Учреждение Российской академии наук ВУЗ Далекого Востока, 2008. 180 с.
3. Російсько-китайська спільна декларація про багатополярний світ і формування нового міжнародного порядку. URL: <http://lua.pp.ua/1/222634.html>
4. Россия и КНР – стратегия взаимодействия – Геополитическая стратегия Российской Федерации (Ч. III). URL: http://www.worldpolit.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=141&Itemid=55
5. Сафронова Е. И. К вопросу о многополярности структуры международных отношений. Китай в XXI веке: шансы, вызов и перспективы. Москва, 2000. С. 21–25.
6. Суходолов А. В., Ван Нана. Пути совершенствования экономического сотрудничества России и Китая. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/puti-sovershenstvovaniya-ekonomicheskogo-sotrudnichestva-kitaya-i-rossii>